

Apotecaries i oficines de farmàcia de Torregrossa del segle XVIII al XXI

Víctor Berga Sabaté

Farmacèutic

RESUM: El treball pretén donar llum a la història de les apotecaries i oficines de farmàcia des del segle XVIII al XXI, dels seus apotecaris i farmacèutics/ques, dins de la situació geogràfica, demogràfica i històrica de la Catalunya rural de Ponent. La seva evolució ha viscut el canvi físic dels establiments de les apotecaries i farmàcies, així com també la formació professional i el servei al públic. És a dir, hem passat de ser un servei sanitari molt individualitzat amb certa passivitat d'actuació sanitària, a tenir la important incorporació de les dones farmacèutiques (abans prohibides) i a formar uns bons equips sanitaris amb establiments físics ben dotats i planificats, que han permès contribuir essencialment a millorar la salut de les persones del món rural català.

PARAULES CLAU: Torregrossa, Catalunya, apotecaries, farmàcies, apotecaris, farmacèutics/ques, segles XVIII al XXI.

ABSTRACT: The work aims to shed light on the history of apothecaries and pharmacy offices from the 18th to the 21st century, of their apothecaries and pharmacists, within the geographical, demographic and historical situation of rural Catalonia in Ponent. Its evolution has seen the physical change of the apothecaries and pharmacies, as well as the professional training and service to the public. In other words, we have gone from being a very individualized health service with a certain passivity in health actions, to having the important incorporation of female pharmacists (previously prohibited) and to forming good health teams with well-equipped and planned physical establishments, which have allowed to contribute essentially to improving the health of people in rural Catalonia.

KEYWORDS: Torregrossa, Catalonia, apothecaries, pharmacies, apothecaries, pharmacists, 18th to 21st centuries.

INTRODUCCIÓ

Un dia de la primera desena dels anys del segle XXI ens vàrem reunir, a la “rebotiga” de la farmàcia de Torregrossa, un historiador (Vicent) i el farmacèutic del poble (Víctor). Vàrem creure que seria molt interessant fer una immersió en la història de les apotecaries i oficines de farmàcia de Torregrossa, on es pogués escriure sobre gent d'èpoques passades relacionades amb temes de salut. Volíem començar des dels “speciers”, remeiers, etc., els més antics apotecaris, i continuar després amb els farmacèutics i tot el seu entorn familiar, professional, legislatiu, etc., fins a arribar als nostres temps. Volíem fer bàsicament un treball/llibre que fos interessant de llegir i alhora per documentar-se (si un vol) d'aquesta part del nostre entorn tan essencial com és la salut de les persones d'un poble de la Catalunya rural de Ponent. Així, vàrem poder publicar un llibre senzill, i en certa part encisador, fer també “intervencions/informacions” públiques adients, i a més a més, oferir un resum a entitats culturals per si creien oportú fer una difusió al món cultural del nostre entorn, i per què no dir-ho, a un nivell més global.

També hem volgut donar unes dades del nombre d'habitants històrics de Torregrossa, del nombre d'oficines de farmàcia del Pla d'Urgell, de la província de Lleida, de Catalunya i d'Espanya (a 1 de gener de 2022), per tal de documentar i poder situar, i entendre millor, el nostre entorn rural dins del món sanitari actual, representat pel Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. La comarca, com és conegut, forma part de l'Àrea Bàsica de Salut Pla d'Urgell (ABS Pla d'Urgell) i té el Centre d'Atenció Primària (CAP) a la ciutat de Mollerussa, tot i que també disposem a Torregrossa del Dispensari Mèdic Municipal.

Figura 1. Fotografia aerea de Torregrossa. Font: Diputació de Lleida. Segre. Any 2000.

Figures 2,3,4 i 5. Les diferents ubicacions de la farmàcia de Torregrossa (d'esquerra a dreta i de dalt a baix): carrer Major, carrer Sant Pau, carrer Jacint Verdaguer i plaça Canalejas. Font: Víctor Berga.

CARACTERÍSTIQUES GEOGRÀFIQUES I DEMOGRÀFIQUES DE TORREGROSSA

Torregrossa és un municipi del sud de la comarca del Pla d'Urgell, que antigament formava part de les Garrigues. El municipi està situat a una plana a 232 metres per damunt del mar. El terme és de rec gràcies al Canal d'Urgell i les seves sèquies. Actualment és un paisatge agrícola amb sembrats i arbres fruiters, a més de granges d'animals (porcs, pollastres, guatlles, etc.). Torregrossa té una intensa activitat cultural i econòmica.

El seu origen data de l'època romana ("Pou Bo", del Baix Imperi). Hi habitaren, per conquesta, els àrabs (722) i després els cristians (1149). El 1810 hi va tenir lloc la batalla de Margalef (Guerra de la Independència).

Habitants/Any:

Any:	1717	1787	1830	1860	1887
Hab.:	230	623	700	1429	1874
Any:	1900	1930	1981	2000	2022
Hab.:	1976	2604	2312	2242	2155

Oficines de farmàcia (2021): 1

Farmacèutics/ques (2021): 2

Tècnics en farmàcia (2021): 1

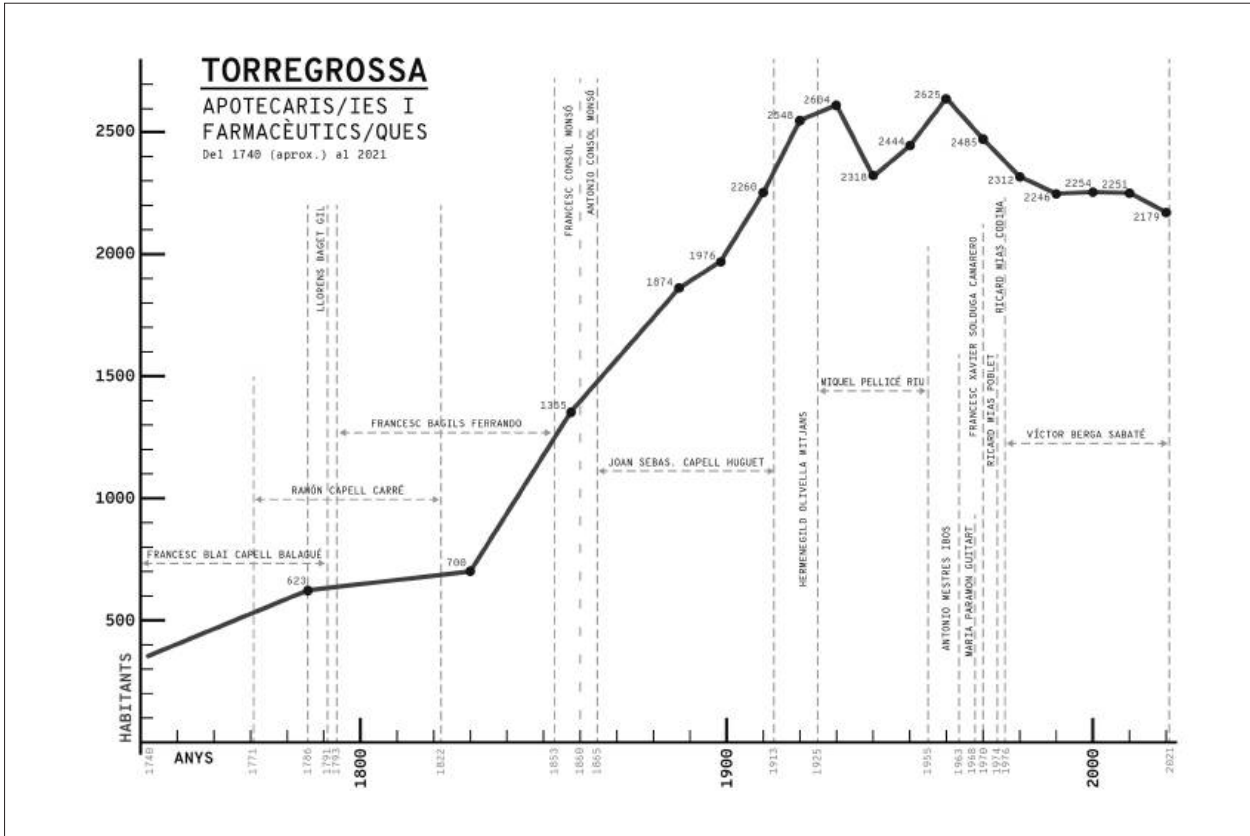

Figura 6. Gràfica dels apotecaris/ies i farmacèutics/ques de Torregrossa, del 1740 (aprox.) al 2021. Font: Víctor Berga.

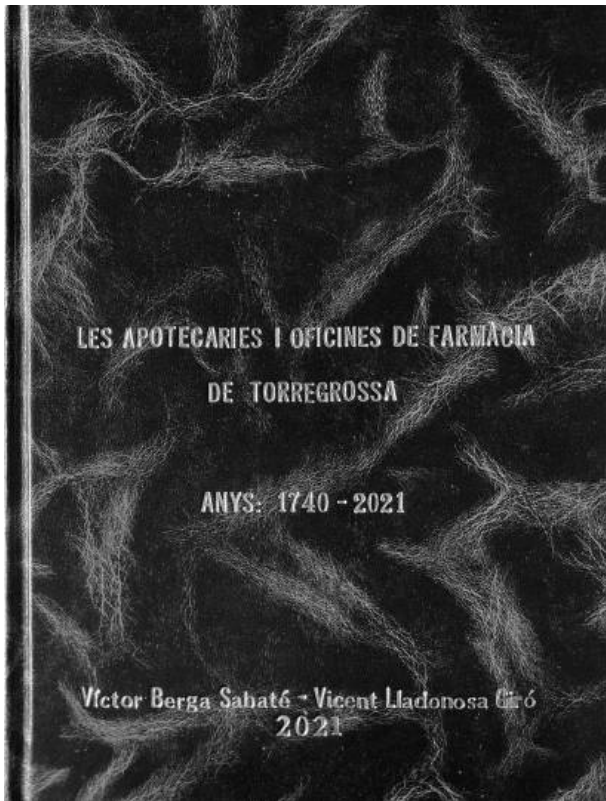

Figura 7. Llibre de l'estudi realitzat conjuntament per Víctor Berga Sabaté i Vicent Lladonosa Giró publicat l'any 2021. Font: Víctor Berga.

ALTRES DADES D'INTERÈS

Pla d'Urgell

Superfície: 305,1 km² / Municipis: 16 / Hab.: 36.737
 Oficines de farmàcia: 18
 Farmacèutics actius a les farmàcies: 33

Província de Lleida

Superfície: 12.168 km² / Municipis: 231 / Hab.: 439.727
 Oficines de farmàcia: 200
 Farmacèutics actius a les farmàcies: 360

Catalunya

Sup.: 32.114 km² / Municipis: 947 / Hab.: 7.763.362
 Oficines de farmàcia: 3.260
 Farmacèutics actius a les farmàcies: 6.550

Espanya

Sup.: 505.990 km² / Municipis: 8.131 / Hab.: 47.385.107
 Oficines de farmàcia: 22.198
 Farmacèutics actius a les farmàcies: 55.543

NOTA: Totes les dades són de l'1 de gener del 2022.

ANTECEDENTS HISTÒRICS I LEGISLATIUS FARMACÈUTICS

Per situar el treball de recerca de les Apotecaries i Oficines de Farmàcia de Torregrossa des del 1740 al 2021, és bo fer unes referències històriques, de legislació, sociologia, etc., dels apotecaris i dels farmacèutics fins a la actualitat.

Les primeres "Ordenanzas" que regulen l'exercici de la Farmàcia, des de la seva separació de la Medicina, en el segle XIII, són les de Federico II de Sicília (1224).

Al segle XVI hi han disposicions referents a la preparació i venda de medicaments dictades pels reis Carlos I i Felip II.

Figura 8. Linda de Puigverd de Lleida (1553). Ca l'Apotecari. Font: Víctor Berga.

A finals del segle XVII es dictaren nombrosos "autos" referents a l'elaboració de medicaments pel tribunal del Protomedicato (format per metges, farmacèutics i cirurgians), regulant l'exercici de les professions sanitàries i les visites d'inspecció, així com l'elaboració de medicaments.

Figura 9. Un pot i la història escrita de la farmàcia d'Arbeca. Font: Víctor Berga.

En temps de Felip V, el Tribunal del Protomedicato culmina amb les Instruccions de 1743, demanant entre d'altres: "que els visitadors no s'allotgin a casa dels apotecaris que hagin de visitar, ni dels seus parents; [...] que no rebin d'ells, per si o per altra persona, regals ni gratificacions; [...] que no permetin que cap dona, de qualsevol estat o condició que sigui, tingui apotecaria; [...] que cap apotecari tingui ni administri més d'una apotecaria, en la que haurà de tenir la seva residència".

Com a conseqüència de la guerra de Successió a Espanya, els "col.legis" que hi havia a Catalunya perden una part important del seu poder, i pren més protagonisme el Protomedicato. Els apotecaris encara són considerats senzills menestrals.

Gràcies al rei Carles III (1780) les facultats de Medicina, Farmàcia i Cirurgia s'independitzen del Protomedicato, i s'estableix una nova associació que rep el nom de Protofarmaceuticato, que dota a la farmàcia d'una personalitat pròpia i independent com a ciència.

Figura 10. Linda de Granyena de les Garrigues. Font: Víctor Berga.

A partir de les "Ordenanzas de Farmacia" (24 de març de 1800) els apotecaris queden en realitat com un cos a extingir, i són els nous farmacèutics qui ràpidament es transformaran en Llicenciats i Doctors en Farmàcia. I és al 1804 quan el rei Carles IV eleva la Farmàcia a Facultat Major.

Al 1815 s'inaugura el Real Colegio de Farmacia de San Victoriano de Barcelona on, després de cursar les assignatures i transcorreguts dos anys de pràctiques, els alumnes havien de superar un examen de revàlida per ser farmacèutics.

Al 1843 els estudis de Farmàcia s'uneixen als de Medicina, cursant 5 anys, i es suprimeix el títol de Llicenciat, i poden adquirir el de Doctor abonant "cien reales", fet que va durar dos anys, i es va restaurar el títol de Llicenciat en Farmàcia.

Figura 11. Pots del Monestir de Vallbona de les Monges. Portada llerfarm n.22. Font: Víctor Berga.

Al 1845 es cursen els estudis de farmacèutic a Catalunya a la Facultat Universitària de Farmàcia de Barcelona.

La legislació fonamental de l'exercici de la farmàcia estava constituïda per la "Ley Orgánica de Sanidad" (28 de novembre de 1855), les "Ordenanzas de Farmacia" (18 d'abril de 1860) i la "Instrucción General de Sanidad" (12 de febrer de 1904), que organitza les professions sanitàries lliures, establint un nou Dret Sanitari.

Les "Ordenanzas de Farmacia" exigeixen les condicions per obrir una nova farmàcia, que entre d'altres eren:

- Títol original de Farmàcia.
- Plànol geomètric o croquis de les peces o locals destinats per elaborar, conservar i expendre els medicaments.
- Un catàleg dels medicaments simples i compostos que tingués disposats per l'assortit de la farmàcia, i un altre dels aparells, instruments i d'altres del laboratori, d'acord al "Petitorio o Farmacopea" que regia.
- La sol·licitud a l'Alcalde i tramitació de l'expedient.

Els Subdelegats de Farmàcia havien de rebre l'expedient i, d'acord amb l'Alcalde del poble on s'anava a obrir la farmàcia, passaven a estudi i aprovació si s'esqueia. El secretari de l'Ajuntament aixecava l'acta i informava el

Subdelegat de Farmàcia. Com a testimoni d'excepció, assistien els professors de Medicina i Veterinària i, si era favorable, li servia com a autorització per a l'obertura de la farmàcia.

A partir del 1898, els farmacèutics s'havien de col·legiar obligatòriament al respectiu Col·legi Oficial de Farmacèutics de la província on exercien la professió.

El dret dels Inspectors Farmacèutics Municipals (i de metges i veterinaris) es va establir pel Reial Decret de 14 de juny de 1891, que va reglamentar el servei "benéfico-sanitario" dels pobles, i de la "Instrucción General de Sanidad" (12 de gener de 1904), amb el Reglament de 14 de febrer de 1905. Després, la "Ley de Coordinación Sanitaria" (11 de juliol de 1934) va constituir el "Cuerpo de Inspectores Farmacéuticos Municipales".

La Guerra Civil espanyola va comportar grans canvis a la professió i organització farmacèutica. Després d'uns anys, els Inspectors Farmacèutics Municipals van passar a Farmacèutics Titulars i ara, com els analistes rurals, han estat condemnats a l'extinció per aconseguir una sanitat més moderna. Es van publicar la "Ley General de Sanidad" (1986), la "Ley del Medicamento" (1990), la "Llei d'ordenació sanitària de Catalunya" (1990), i d'altres, per adaptar-se a una Sanitat/Salut Pública més actual.

Serveixi tot l'escrit anterior per situar "Les apotecaries i oficines de Farmàcia de Torregrossa" dins del context històric i rural que ha fet evolucionar (i escriure el llibre, compartit amb en Vicent Lladonosa Giró), i així poder col·laborar en el coneixement públic, on s'ha donat un bon servei sanitari i de salut pública a la població de Torregrossa (abans pertanyent a la comarca de les Garrigues i avui al Pla d'Urgell) a través dels segles, del XVIII al XXI, seguint els temps dels regnats de Felip V a Felip VI.

Figura 12. Façana de la farmàcia de Llardecans (1860). Porta antiga i nova. Font: Víctor Berga.

Cal destacar que, durant aquest període de temps que s'estudia, s'ha passat de prohibir l'exercici de la farmàcia a les dones, a ser majoritàries, sent ara un exercici professional universitari comunitari i essencialment de dones (gairebé un 73%); i també s'ha passat de ser un exercici professional individual a ser majoritàriament el d'un equip sanitari que s'adapta i contribueix obertament a millorar "la salut per a tothom", amb molt bona coordinació amb els professionals de la salut, públics i privats (metges, infermeres, veterinaris, biòlegs, etc).

A l'any 1900 hi havia un centenar d'oficines de farmàcia privades de servei públic a la província de Lleida. Avui, any 2023, hi ha 200 oficines de farmàcia amb més de 360 professionals farmacèutics i uns 400 tècnics en farmàcia, a més de biòlegs, etc., que formen uns equips sanitaris que donen el servei farmacèutic (públic i privat). A més a més, hi ha les farmàcies dels hospitals i les dels centres socio-sanitaris i psiquiàtrics. I és bo de recordar, una vegada més, que s'ha passat de ser 100 farmàcies amb 100 farmacèutics homes individuals, a la realitat actual, amb farmàcies formades per equips habitualment d'uns 4 a 5 professionals sanitaris per oficina de farmàcia. A Catalunya hi ha unes 3.260 oficines de farmàcia i a tota Espanya prop

de 22.200 (amb més de 55.500 farmacèutics/ques actius/ves a les farmàcies).

A Lleida, un 60% de les oficines de farmàcia estan situades a les zones rurals i un 40% a les ciutats de la província, a diferència destacada (inversament) de les de Catalunya i moltes d'Espanya, adaptant-se a l'ordenació de les diverses Comunitats Autònomes de l'Estat, bàsicament establertes per planificació segons la població de les Àrees Bàsiques de Salut, i distàncies mínimes entre elles.

Actualment l'atenció farmacèutica a Catalunya s'ha de prestar d'una banda en tots els nivells del sistema sanitari, per mitjà dels establiments i els serveis farmacèutics (a les oficines de farmàcia i farmàcies), i de l'altra, en els serveis farmacèutics del sector sanitari: centres hospitalaris, socio-sanitaris i psiquiàtrics.

L'oficina de farmàcia és un establiment sanitari en el qual, sota la direcció d'un o més farmacèutics, es garanteix a la població l'assistència farmacèutica permanent. En tot cas, hi ha les normes oportunes en relació als horaris d'atenció al públic, els serveis d'urgència, les vacances i el tancament temporal voluntari de les oficines de farmàcia, en funció de les característiques poblacionals i geogràfiques de cada Àrea Bàsica de Salut (ABS).

Figures 13 i 14. Taulell (i a la dreta, alguns pots) de l'Hospital Santa Maria de Lleida (1920), actualment al Col·legi Oficial de Farmacèutics de Lleida Font: Víctor Berga.

Apotecaries i oficines de farmàcia de Torregrossa del segle XVIII al XXI

A les oficines de farmàcia es porten a terme les funcions següents:

a) L'adquisició, la custòdia, la conservació i la dispensació de medicaments i productes sanitaris.

b) L'elaboració de formules magistrals i preparats oficials, d'acord amb els procediments i els controls de qualitat establerts.

c) La col·laboració en el control individualitzat dels medicaments a fi de detectar les reaccions adverses que es puguin produir i notificar-les als organismes responsables de la farmacovigilància.

d) La col·laboració en els programes que promogui l'Administració sanitària o la Corporació farmacèutica sobre la garantia de qualitat de l'assistència sanitària farmacèutica, garantia de qualitat de l'assistència sanitària general, promoció i protecció de la salut, prevenció de la malaltia i educació sanitària.

e) La col·laboració amb l'Administració sanitària o la corporació farmacèutica en les activitats següents:

- formació i informació adreçades a la resta de professionals sanitaris sobre el medicament.

- informació als usuaris del sistema sanitari sobre l'ús correcte del medicament.

f) La realització d'altres funcions de caràcter

sanitari, que es puguin ser dur a terme pel farmacèutic que exerceix a l'oficina de farmàcia d'acord amb la seva titulació.

g) Actuar coordinadament, a nivell de l'ABS, amb l'equip d'atenció primària.

Queda totalment prohibida la venda ambulants o per correspondència de medicaments destinats al consum humà o veterinari.

L'autorització de noves oficines de farmàcia es subjecte a una planificació sanitària general conduent a garantir una atenció farmacèutica adequada i un ús racional dels medicaments i també possibilitar un més alt nivell de qualitat i equipament en la dispensació de medicaments. La planificació de les ABS pren com a base que als efectes de la Llei es classifiquen en:

Àrees bàsiques urbanes, àrees bàsiques de muntanya i àrees bàsiques rurals i semiurbanes.

REQUISITS TÈCNICO-SANITARIS (ACTUAL)

En resum, els requisits tècnico-sanitaris que han de complir les oficines de farmàcia (Decret 1990) són:

Tenir un accés lliure directe i permanent a una via pública, un mínim de superfície útil de 75m² i tenir unes zones delimitades i separades entre sí que, com a mínim, seran les següents:

- 1) Zona d'atenció a l'usuari.
- 2) Zona de recepció i revisió de mercaderies, emmagatzematge i reposició.
- 3) Laboratori de farmacotècnia i central.
- 4) Despatx per al farmacèutic o zona diferenciada que permeti l'atenció personalitzada.

Tot això amb els equipaments mínims reglamentaris.

A la comarca del Pla d'Urgell hi ha 18 oficines de farmàcia (tres a Mollerussa, i una a cada municipi).

A continuació es fa una síntesi dels apotecaris i farmacèutics que hem pogut documentar, per ordre històric:

FRANCESC BLASI CAPELL BALAGUÉ

Primer Mestre Apotecari documentat amb exercici a Torregrossa.

Neix a Torregrossa el 02/02/1712, fill de Mateu Capell (pagès de Torregrossa) i Maria Balagué (Les Borges Blanques). Van ser 11 germans (7 nois i 4 noies).

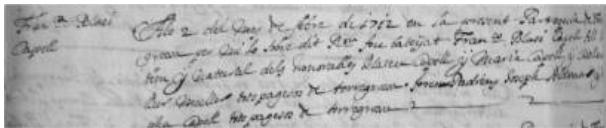

Figura 15. Partida de baptisme de Francesc Basi Capell Balagué.

Va tenir un primer matrimoni amb Raimunda Camó, del que tan sols sabem que ella va morir jove.

Ja vidu, i exercint a l'apotecaria, es torna a casar a El Vilosell el 07/06/1745 amb Caterina Carré Tarragó (nascuda al març del 1717), també filla de pagesos (Nicolau Carré i Maria Tarragó).

Figura 16. Capítols matrimonials de Francesc Blasi i Caterina.

Podia haver regentat l'apotecaria des del 1736/1740 al 1775.

Van tenir 7 fills (5 nois i 2 noies), i el primer, Nicolau Ramon, va ser el que va estudiar farmàcia.

Mor a Torregrossa el 24/09/1791, i abans, al seu testament (23/09/1789) deixa com a hereu en Nicolau Ramon Capell Carré.

NICOLAU RAMON CAPELL CARRÉ

Neix a Torregrossa el 22/09/1747, fill de Francesc Blai Capell Balagué i Caterina Carré Tarragó.

Titulat Mestre Apotecari el 23/02/1771.

Exerceix la professió junt amb el seu pare. Es casa a Torregrossa el 15/05/1769 amb Cecília Cortada Aldomà que neix el 13/02/1745 (Torregrossa), de pares pagesos.

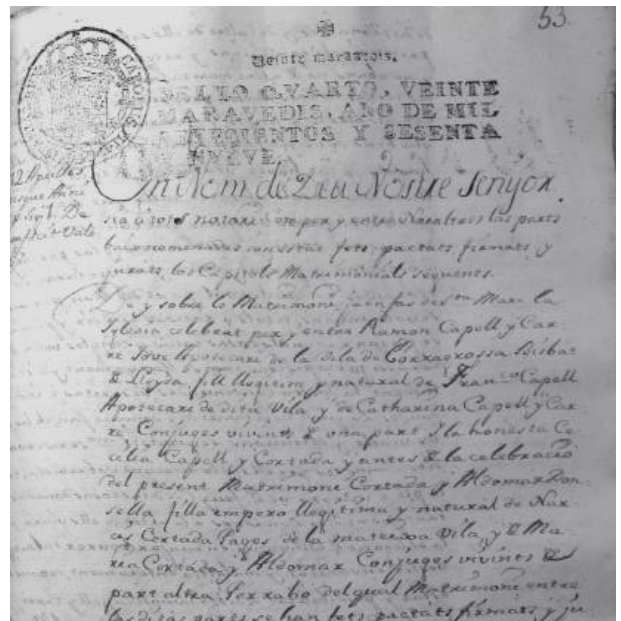

Figura 17. Capítols matrimonials de Nicolau Ramon i Cecília.

Tenen 8 fills (5 nois i 3 noies), dels que tan sols sobreviuen les dues noies, Caterina i Raimunda.

Un germà d'en Nicolau Ramon, en Josep Miquel (13/03/1754), també estudia Mestre Apotecari i exerceix la professió a Granyena de les Garrigues (29/10/1781). Es casa amb Josefa Vidal (que podria ser filla d'un apotecari). En Josep Miquel i la Josefa van tenir un fill, en Ramon Capell Vidal, que va ser apotecari, i una filla, la Maria Capell Vidal, que es va casar amb en Jacint Pifarré Vendrell, apotecari d'Alfés. Un fill d'aquests últims, Josep Pifarré Capell, també va ser apotecari, va exercir a Lleida (1864... 1885...) i el van fer Subdelegat de Farmàcia de Lleida.

Abans de morir, en Nicolau Ramon va buscar un apotecari per casar-se amb la seva filla Caterina, en Francesc Bagils Farrando, fill de l'apotecari de Vilanova de Meià.

En Nicolau Ramon segueix exercint a Torregrossa i fa el testament (19/06/1812) deixant com a hereva de la botica a la seva filla Caterina Capell Cortada.

Mor a Torregrossa el 07/06/1822 als 75 anys.

ANTON LLORENÇ BAGET GIL

És batejat a Arbeca el 24/08/1750, fill de l'apotecari d'Arbeca, Francesc Baget Pi i d'Antonia Gil.

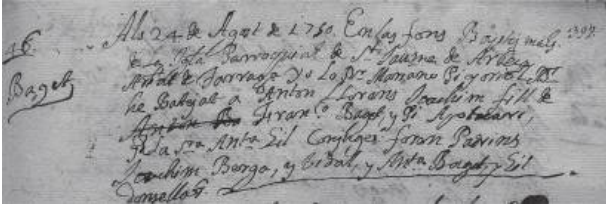

Figura 18. Partida de baptisme d'Anton Llorenç Baget Gil.

Mestre apotecari el 16/05/1771 (no sabem segur si exerceix d'apotecari a Aspa).

Es casa el 19/09/1771 amb Antònia Rovinat Gallart (Arbeca) que mor el 18 de juliol de 1784 a Aspa.

Es torna a casar al cap de 2 mesos a Aspa amb Raymunda Monné Aixut (10/09/1784) que és filla d'Aspa.

L'Ajuntament de Torregrossa (a Vencilló) el contracta per 4 anys (07/02/1786), i l'obliga a establir-se amb una apotecaria pròpia, ben assortida de medicines (tant simples com compostes) i demés per 110 famílies i animals de tota espècie que tinguin.

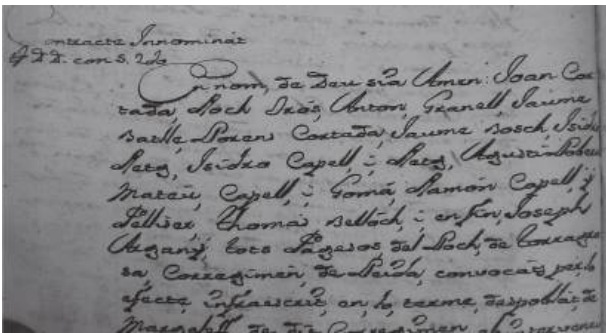

Figura 19. Part del contracte amb l'Ajuntament de Torregrossa.

Fa testament a la vila d'Arbeca el 18/03/1791.

Mor a Arbeca el 20/03/1791 i, onze dies després, neix el seu fill Francesc Jaume Ignasi Baget Monné.

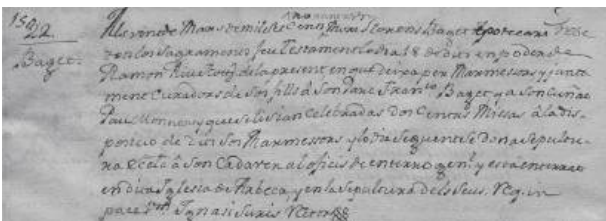

Figura 20. Partida de defunció d'Anton Llorenç.

FRANCESC BAGILS FARRANDO

Neix a Vilanova de Meià el 1768, fill de Josep Bagils Novau, Mestre apotecari de Vilanova de Meià.

Obté el títol el 18/02/1791. També té un germà (Joan) que obté el títol al 1787 treballant a l'apotecaria d'en Francisco Sala Guardia de Barcelona.

Casat a Torregrossa amb la Caterina Capell Cortada (04/02/1793), filla d'en Ramon Capell Carré que li fa donació als capitols matrimonials de l'apotecaria al carrer Major (Cal Barquera) amb les medicines i altres apèndixs.

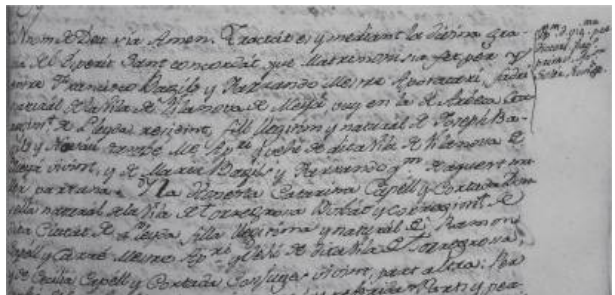

Figura 21. Capitols matrimonials de Francesc Bagils i Caterina Capell.

Van tenir 16 fills (8 nois i 8 noies). Tan sols van arribar a grans en Jaume Bagils Capell, que va ser metge, i 3 noies.

En Francesc Bagils Farrando mor a Torregrossa als 85 anys (20/10/1853), establint com a marmessor i hereu el seu fill Jaume.

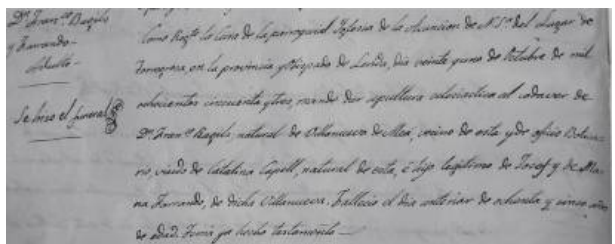

Figura 22. Partida de defunció de Francesc Bagils.

En Jaume Bagils exerceix metge a Torregrossa. Les tres germanes fan un inventari dels seus béns (03/01/1872) on consta que rep entre d'altres "una casa y un cuarto en el piso bajo que antes era el despacho de farmacia, existen varios cacharros, botes, mortero y demás útiles de dicha facultad, la mayor parte de ellos inútiles y rotos por hacer veinte y cinco años que no han servido, su valor en junto ciento veinte y cinco pesetas."

En Jaume va morir solter (1871).

FRANCESC i ANTONIO CONSOL MONSÓ

Francesc Consol Monsó neix a Guàrdia de Noguera al 1828, fill de Francesc Miquel Consol (Apotecari de Guàrdia) i d'Antonia Monsó.

Probablement obté el títol de farmacèutic/apotecari a Barcelona i regenta la farmàcia de Torregrossa al morir Francesc Bagils Farrando (1853).

Mor solter "de una inflamación de orina" als 27 anys a Torregrossa (25/08/1856).

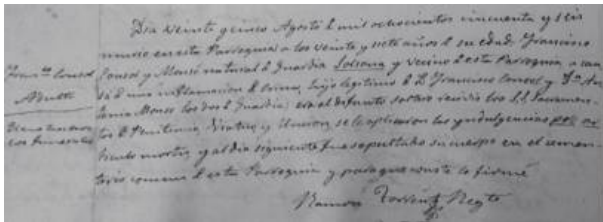

Figura 23. Partida de defunció de Francesc Consol Monsó.

Antonio Consol Monsó, neix a Guardia de Noguera l'1 de gener de 1831 i és el germà d'en Francesc.

Estudia i rep el grau de batxiller a Lleida (1845 a 1848).

Obté el Títol de Llicenciat en Farmàcia a la Facultat de Farmàcia a Barcelona (11/08/1855) i probablement succeeix al seu germà Francesc a la farmàcia de Torregrossa, havent fet les pràctiques de la carrera a la farmàcia del carrer Hospital, 14 de Barcelona, propietat de Francesc Vilaseca Canut.

Es casa a Torregrossa el 12/11/1858 amb Maria Aldomà Campderrós, filla de pagesos de Torregrossa.

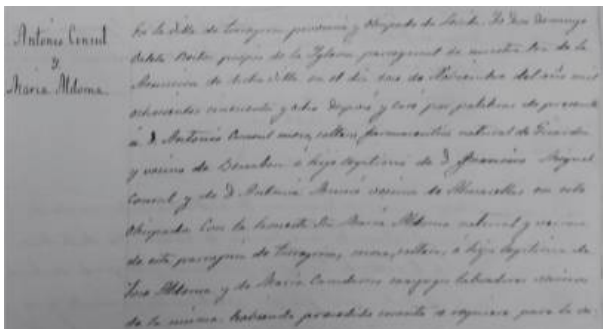

Figura 24. Partida de Matrimoni d'Antoni i Maria.

Mor de "enfermedad corporal" a Benavent de Segrià als 32 anys (20/07/1863). Té un fill pòstum, Antonio Consol Aldomà, que mor als 8 mesos d'edat a Torregrossa. La seva dona es casarà uns anys després amb el nou farmacèutic de Torregrossa.

JOAN SEBASTIÀ CAPELL HUGUET

Neix a Torregrossa el 31 d'agost del 1840, fill de Buenaventura Capell (Torregrossa) i de Maria Huguet (Fondarella). Tenen 11 fills, 5 nois i 6 noies. En Joan és el sisè.

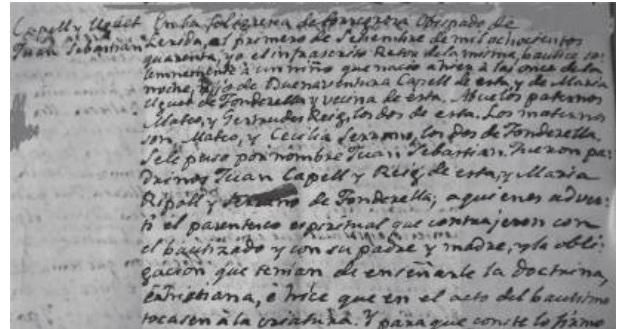

Figura 25. Partida de baptisme de Joan Sebastià Capell Huguet.

En Joan exerceix de farmacèutic a Torregrossa.

Es casa per primer cop amb Maria Aldomà Campderrós (18/09/1866), vídua d'Antonio Consol Monsó. Van tenir 4 fills, 2 nois i 2 noies. Dels nois, en Bonaventura serà farmacèutic i n'Emili emigrarà a Xile.

Figura 26. Foto familiar d'en Joan Sebastià Capell amb la Maria i dos fills.

Després de 3 anys de la mort de l'Antonia Aldomà als 46 anys (26/12/1883) "de una fiebre perniciosa", es torna a casar amb Rosa Maria Giné Torres de Torregrossa (23 anys) a Sant Llorenç de Lleida (14/12/1886). Aquest segon matrimoni d'en Joan Capell segurament no va agradar massa els dos fills grans. Del matrimoni van néixer 3 nois i 3 noies, de les quals sobreviuen la Ramona i la Carme Capell Giné.

El seu títol és del 1864, segueix exercint i ingressa, al 1900, al Colegio Oficial de Farmacéuticos de la província de Lérida (constituït el 21 de juliol de 1898).

Bonaventura Capell Aldomà va casar-se amb Josefa Charles, una filla del farmacèutic d'Alcarràs, en Salvador Charles Capell (de la branca farmacèutica dels Capell d'Aitona) qui va regir la farmàcia d'Alcarràs durant uns anys, fins al juliol de 1933 que va morir en aquella població. Un fill d'en Bonaventura i la Josefa va cursar la carrera de farmàcia, i va treballar i residir a Barcelona.

Figura 27. Bonaventura Capell Aldomà.

Joan Capell Huguet va morir a Torregrossa l'1 de juliol de 1913, després d'una "larga y penosa enfermedad".

El 5 de setembre del mateix any, la seva filla Ramona Capell Giné es va casar amb el farmacèutic Hermenegildo Olivella Mitjans i així va continuar, amb aquest matrimoni, la titularitat de la farmàcia de Torregrossa.

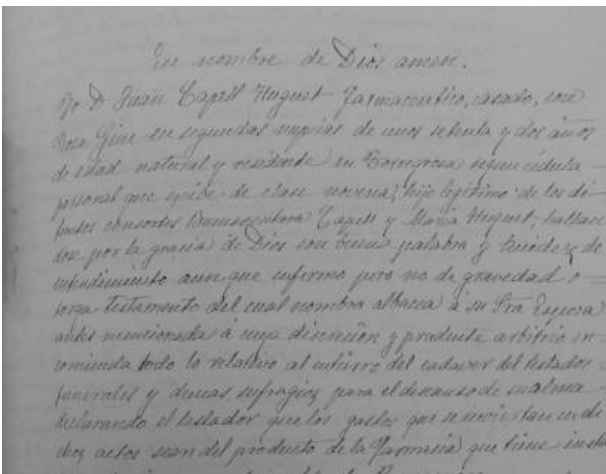

Figura 28. Part del testament de Joan Sebastià Capell Huguet.

HERMENEGILDO OLIVELLA MITJANS

Neix a Sant Martí Sarroca el 4 de juny de 1888, fill de Josep Olivella Pera (Sant Martí Sarroca), llaurador, i Concepció Mitjans Montserrat (d'Olèrdola).

El grau de batxiller (1906-1907) el va treure a l'Institut de Tarragona.

L'expedició del Títol l'aconsegueix al 1913 a la Universitat de Barcelona.

Es casa amb Ramona Capell Giné (05/09/1913) a Sant Joan de Lleida.

Figura 29. La Ramona i l'Hermenegildo Olivella.

Exerceix la professió a la farmàcia de Torregrossa, situada al carrer Sant Pau, 3, durant uns anys.

L'1 d'octubre de 1925 transmet la farmàcia a Miquel Pellisé Riu (que exercia com a farmacèutic a Cervià de les Garrigues).

Segueix exercint a Barcelona ciutat, al carrer Provença amb carrer Enric Granados i, finalment, al carrer Plateria, 6. Aquesta última farmàcia havia estat del farmacèutic Alfred Pérez Iborra (que fou denunciat per catalanista/separatista).

L'Alfred va ser Director/President del Col·legi Oficial de Farmacèutics de Barcelona fins al 1958.

L'Hermenegildo mor a Barcelona el 07/03/1962.

MIQUEL PELLISÉ RIU

Neix a Alguaire el 20 d'agost de 1875, fill de Francesc Pellisé Mola i Teresa Riu Tera, naturals d'Alguaire.

El grau de batxiller el va treure a l'institut de Lleida.

Llicenciat en Farmàcia a la Universitat de Barcelona.

Es va treure el Títol el 21 de juliol de 1904.

Va ser farmacèutic al carrer Albi, 33 de Cervià de les Garrigues, del 28 de maig del 1905 a l'1 d'octubre de 1925.

Es va casar amb Carme Fabregat Piñol, filla de Seròs, i van tenir 3 filles.

Va exercir a Torregrossa durant prop de trenta anys.

També va ser "Inspector Farmacèutic Municipal" des de l'any 1926 fins al 1955, autoritzat pel "Presidente de la Jefatura Provincial de Sanidad", en Simón Clavera Armenteros, que també va ser, als anys de la postguerra civil espanyola, Secretari i President del "Colegio Oficial de Farmacéuticos de Lérida".

Figura 30. Carnet d'Inspector Farmacèutic Municipal d'en Miquel Pellisé Riu.

Les filles varen estudiar i exercir com a mestres i practicants/infermeres i varen restar solteres.

Al no tenir successor, el 25 de juny de 1955, va transmetre la farmàcia a Antoni Mestres Ibós, fill d'un farmacèutic de Tàrrega que era molt amic de la família Pellisé Riu.

La transmissió es va fer per "ciento cincuenta mil pesetas", per tot l'establiment sanitari del c/ Sant Pau.

Mor a Torregrossa el 12 de febrer de 1957 al carrer Sant Pau, 2, on tenia la farmàcia.

ANTONI MESTRES IBÓS

Neix a Tàrrega el 1926, fill d'Emili Mestres Mas, (farmacèutic amb oficina de farmàcia a Tàrrega) i de Maria Ibós Albareda.

Llicenciat en Farmàcia a la Universitat de Barcelona el 1952.

Figura 31. Carnet col·legial d'Antoni Mestres Ibós.

Casat amb Núria Duran Gabernet, farmacèutica que va tenir també farmàcia a Tàrrega. Van tenir 2 fills i 2 filles.

Va ser titular propietari de la farmàcia de Torregrossa per transmissió d'en Miquel Pellisé Riu, des del 25/06/1955 fins al 06/05/1963, quan va passar a ser copropietari de l'oficina de farmàcia del seu pare, (Tàrrega). També va ser Farmacèutic Titular (inspector) de Torregrossa, durant més de cinc anys. L'any 1969 va comprar al seu pare, la resta de la farmàcia de Tàrrega, i es va fer càrrec de la titularitat total de la farmàcia.

Va morir el 16/12/1994. Les filles són actualment farmacèutiques a Tàrrega (varen heretar les farmàcies dels seus pares).

MARIA PARRAMON GUITART

Neix a Barcelona el 22 de juliol de 1920.

Es va llicenciar en Farmàcia l'any 1945 a la Universitat de Barcelona.

Figures 32 i 33. A dalt, la Maria Parramon Guitart. A baix, la seva Orla (1945).

Al maig de 1963 va adquirir l'oficina de farmàcia de Torregrossa, a Antoni Mestres Ibós, situada al carrer Sant Pau. L'1 d'abril de 1968 va tancar l'oficina de farmàcia, segons consta al Col·legi Oficial de Farmacèutics de Lleida i a la Delegació de Sanitat. L'any 1969 va ser farmacèutica regent a la farmàcia Montaña a Ponts.

Va tenir, entre d'altres, dos filles farmacèutiques. Una d'elles, l'Àngels Isern Parramon, actualment amb oficina de farmàcia a Sant Cugat del Vallès. També té dos nets que han fet la carrera de farmàcia.

Mor el 22 de juliol de 2015 a Sant Cugat del Vallès, als 95 anys, havent viscut molts anys a la Seu d'Urgell.

FRANCESC XAVIER SOLDUGA CAMARERO

Neix a Barcelona el dia 11 de novembre de 1932, fill del farmacèutic Francesc Solduga Castells (La Pobla de Segur) i Josefa Camarero Ruiz (Santander). El seu pare va ser farmacèutic militar i després va tenir primer una farmàcia a Barcelona, i més tard, a La Pobla de Segur.

Llicenciat en Farmàcia a Barcelona al 1957 i Doctor en Farmàcia al 1961.

Primer va exercir com a farmacèutic adjunt del seu pare a l'oficina de farmàcia de la Pobla de Segur i després va obrir una nova oficina de farmàcia a Senterada (Pallars Jussà), que després va tancar.

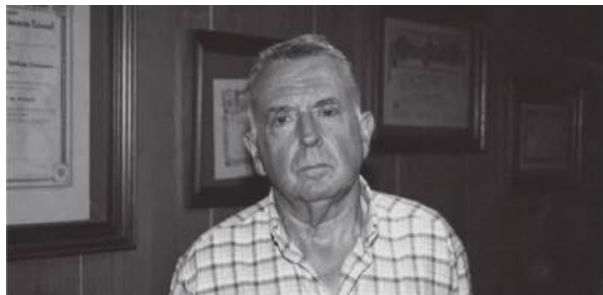
Va obrir oficina de farmàcia el 21 de maig de 1968 a Torregrossa, al carrer Jacint Verdaguer 3, i la va transmetre a Ricard Mias Poblet el 19 de gener de 1970.

Casat amb Anna Tartera Vilana, van tenir 4 fills, 2 nois i 2 noies.

Va exercir com a farmacèutic Analista Clínic a Lleida ciutat durant deu anys.

A l'any 1998 passa a ser copropietari amb el seu pare i, després de molts anys, propietari d'una de les dues oficines de farmàcia de la Pobla de Segur. Anys després passa a ser copropietari amb la seva filla Tuixent.

Va ser membre de la Real Acadèmia de Farmàcia de Catalunya i va morir a La Pobla de Segur, el 9 de març de 2021.

Figures 34 i 35. A dalt, en Francesc Xavier Solduga. A baix, amb la seva família.

RICARD MIAS POBLET

Neix a Les Borges Blanques el 2 de desembre de 1936, fill de Ricard Mias Codina (farmacèutic a Les Borges Blanques) i de Concepció Poblet Guarro, natural de Montblanc.

Descendent d'una nissaga de polítics republicans catalanistes i progressistes.

Estudia el batxiller a Les Borges Blanques.

Llicenciat en Farmàcia a la Facultat de Barcelona el 12 de març de 1964.

Treballa com a farmacèutic a una fàbrica de pinsos de Cervera.

Es casa el 02/10/1962 amb Maria Cruz Navarro (Càceres). Varen tenir una filla i un fill. La Mireia és farmacèutica.

Va ser titular de l'oficina de farmàcia de Torregrossa per transmissió d'en Francesc Xavier Solduga el 19/01/1970, que anys després (1974) la va transmetre al seu pare, Ricard Mias Codina, gairebé permutant-la per la farmàcia de la Plaça de la Constitució de Les Borges Blanques, per ser Inspector Farmacèutic Municipal de Les Borges Blanques (i pobles veïns).

Es separa de la Maria Cruz i, anys després, es casa amb Teresa Niubó Vall i te dos fills més (actualment enginyers).

A l'any 1976 passa a ser titular de la farmàcia d'Arenys de Munt, que posteriorment passa a ser de la seva filla Mireia Mias Navarro.

Després de molts anys d'exercicis professionals diversos com a farmacèutic, va morir el 6 de novembre de 2011 a Badalona.

Figura 36. Ricard Mias Poblet.

RICARD MIAS CODINA

Neix a Lleida el 13 de gener de 1902, fill d'Enric Mias i Roca (Lleida) i Dolors Codina Farrerons (Les Borges Blanques).

El germà gran, Pere Mias Codina (1880-1941), va ser un advocat que va arribar a ser Conseller d'Agricultura i Economia de la Generalitat republicana (1933).

Llicenciat en Farmàcia a Barcelona el 15 de gener de 1925 en temps del Rei Alfons XIII. L'1 de setembre del mateix any va comprar els drets de traspàs de la farmàcia de la vídua del farmacèutic de Les Borges Blanques, en Ramon Masot.

Va ser un gran home i bon farmacèutic de Les Borges Blanques de 1925 a 1974. Al 1939 va ser represaliat pel règim del General Franco a fer feines degradadores al Parc de les Basses del Terrall de Les Borges.

També va ser Contador del Col.legi de Farmacèutics de Lleida, i durant molts anys (del 1931 fins al 1974), Inspector Farmacèutic Municipal.

Casat amb Maria Concepció Poblet Guarro (Montblanc), van tenir un fill (Ricard) i dos filles (una farmacèutica i l'altra metgessa).

De l'any 1974 al 1976 va ser el farmacèutic de Torregrossa, per permuta farmacèutica del seu fill Ricard Mias Poblet. Més endavant la va transmetre a Víctor Berga Sabaté (Lleida).

Va morir a Arenys de Munt el 21 d'octubre de 1980.

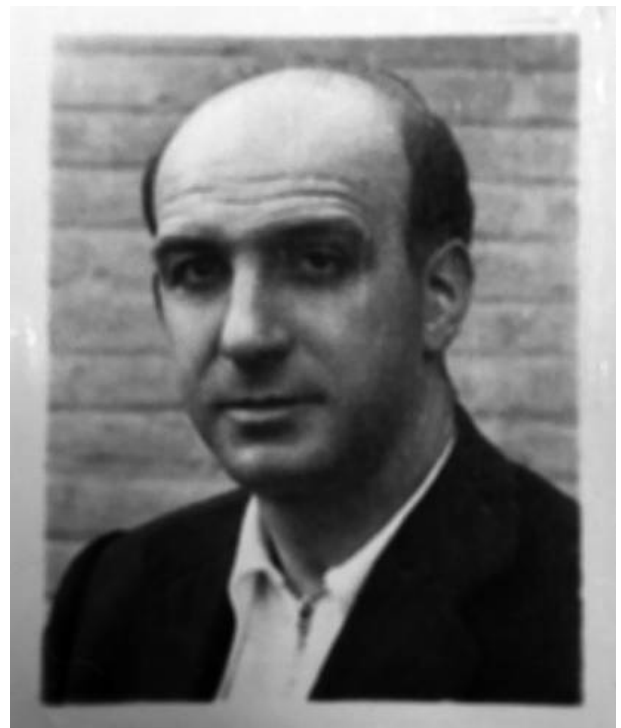

Figura 37. Ricard Mias Codina.

VÍCTOR BERGA SABATÉ

Neix al barri de la Mariola de Lleida el 29 de setembre de 1952, fill d'Andreu Berga Berga (Lleida) i Maria Sabaté Jové (Maials).

Va estudiar el batxiller a l'Institut de Lleida (del 1962 al 1969).

Va obtenir el títol de Llicenciat en Farmàcia de la Facultat de Barcelona el 20 de novembre de 1974.

Va ser Director Tècnic d'un magatzem de medicaments veterinaris, i també d'un laboratori de fabricació industrial de medicaments veterinaris (del 1974 al 1976).

L'1 d'abril de 1976, passa a ser titular i propietari (Sanitat, 15/07/1976) de la farmàcia de Torregrossa per transmissió d'en Ricard Mias Codina.

A l'agost del mateix any, es va casar amb Mercè Bolaños Hernandez (farmacèutica) i van tenir dues filles (actualment, una és arquitecta, i l'altra, farmacèutica a Lleida ciutat).

També és Farmacèutic Titular per oposició estatal (Cuerpo de Farmacèuticos Titulares) i, en temps més actuals, Farmacèutic Inspector de Salut Pública, desenvolupant tasques benéfico-socials, inspeccions de xarxes d'aigües municipals, piscines, visites a forns de pa i pastisseries, bars, indústries alimentàries, etc.

Farmacèutic titular de la farmàcia de Torregrossa (1976-2021), durant vint anys, ho compagina amb el càrrec de President del Col·legi Oficial de Farmacèutics de Lleida (1988-2008).

President del Consell de Col·legis Farmacèutics de Catalunya (1988) i vocal representant dels farmacèutics catalans durant més de 12 anys al Consejo General de Colegios Farmacéuticos de España (Madrid).

Després d'exercir principalment 45 anys com a farmacèutic de l'oficina de farmàcia de Torregrossa, es jubila l'1 d'abril de 2021.

"Sempre he cregut i treballat en la Promoció i Protecció de la salut de les persones i el seu entorn, des de molts punts de vista de la salut, tant físics, psicològics i fins i tot socials; posant especial accent en què els medicaments i els productes sanitaris no són un bé de consum, sinó que són un bé essencial de salut. I sempre treballant en equip."

Figures 38 i 39. A dalt, Víctor Berga Sabaté. A baix, equip professional de la farmàcia Berga. Meritxell, Víctor i Carme. (fotografia de l'any 2020). Font: Víctor Berga.

FARMÀCIA BERGA DE TORREGROSSA. SEGLE XXI (2020)

Figures 40, 41, 42 i 43. Farmàcia Berga de Torregrossa (fotos del 2020, en època covid-19). De dalt a baix: Zona d'atenció al públic. Rebotiga i emmagatzematge. Laboratori. Despatx del farmacèutic. Font: Víctor Berga.

En Víctor Berga Sabaté va transmetre la farmàcia (01/04/2021) a la farmacèutica Maria Teresa Argilés Aluja (d'Arbeca), actual farmacèutica titular de la farmàcia de Torregrossa.

Figura 44. Víctor Berga Sabaté, al seu últim dia a la farmàcia de Torregrossa. Font: Víctor Berga.

Figura 45. Foto actual de la Farmàcia. Font: Víctor Berga.

BIBLIOGRAFIA

BERGA, Víctor; LLADONOSA, Vicent. (2021). *Les apotecaries i oficines de la farmàcia de Torregrossa. Anys 1740 - 2021.*